

ГАБРИЕЛ ГАРСИЯ МАРКЕС

ВТОРНИК СЛЕДОБЕД

Превод от испански: Валентина Рафаилова, 1975

chitanka.info

Влакът мина през кълнящия коридор от яркочервени скали, вряза се в банановите плантации — симетрични и безкрайни — и въздухът овлажня, а морският бриз не се почувствува вече. През прозорчето на вагона влезе задушлив дим. По тесния път успоредно с железопътната линия вървяха впрегнати с биволи коли, натоварени със зелени гроздове банани. От другата страна на пътя, на неравни разстояния от незасята земя, пробягваха кантори с електрически вентилатори, постройки от червени тухли и резиденции с бели столове и масички по терасите, сред прашни палми и розови храсти. Беше единадесет часът сутринта и жегата още не беше започнала.

— По-добре е да вдигнеш прозореца — каза жената. — Косата ти ще се напълни с въглища.

Момичето се опита да го вдигне, но ръждата го беше заковала.

Те бяха единствените пътници в голия третокласен вагон. Пушекът от локомотива продължаваше да нахълтва през прозореца, затова момичето стана от мястото си и сложи там единствения багаж, който носеха: пластмасова чанта с храна и китка цветя, завити във вестник. Седна на отсрещната седалка, далеч от прозореца, срещу майка си. И двете бяха облечени в строг траур и бедно.

Момичето беше на дванадесет години и пътуваше за първи път. Със сините вени по клепачите, с дребничкото си и отпуснато тяло без никакви форми, облечено в права като расо рокля, жената изглеждаше прекалено стара, за да му е майка. Тя седеше с плътно подпрян на облегалката гръбнак и крепеше с две ръце в скута си олющена лачена чанта. На лицето ѝ беше изписано равното спокойствие на свикналите с бедността хора.

В дванадесет горещината беше започнала. Влакът спря за десет минути на една гара без селище, за да вземе вода. Навън, в загадъчната тишина на плантациите, сенките изглеждаха бистри. Но застоялият въздух във вагона миришеше на неоцавена кожа. Влакът не увеличи скоростта си. Спря на две еднакви селища с дървени къщи, боядисани в ярки цветове. Жената наведе глава и потъна в тежка дрямка. Момичето събу обувките си. После отиде до клозета да поръси с вода увехналите цветя.

Когато се върна, майка му го чакаше да обядват. Подаде му парче сирене, половин царевична питка и един сладък сухар, а после извади от пластмасовата чанта и за себе си същото. Докато се хранеха, влакът

съвсем бавно мина по железен мост и продължи през едно селище като предишните, само че в това имаше хора на площада. Група музиканти свиреха нещо весело под смазващото слънце. Отвъд селището, до една напукана от сушата равнина, свършваха плантациите.

Жената престана да яде.

— Обуй си обувките — рече тя.

Момичето погледна навън. Не видя нищо друго, освен пустата равнина, през която влакът отново започваше да лети, но сложи в джоба си последното парче сухар и бързо си обу обувките. Жената му подаде гребен.

— Вчеси се.

Докато момичето се вчесваше, влакът започна да свири. Жената избърса потта от шията си и с длан изчисти мазнината от лицето си. Когато момичето се вчеса, влакът мина покрай първите къщи на някакво ново селище — по-голямо, но и по-тъжно от предишните.

— Ако искаш да свършиш някоя работа, върви сега — каза жената. — После, и да умираш от жажда, няма къде да пиеш вода. И най-важното: да не плачеш.

Момичето кимна утвърдително. През прозореца влизаше горещ сух вятър, смесен със свирката на локомотива и скърцането на старите вагони. Жената прибра във вързопче останалата храна и го пъкна в чантата. За миг върху стъклото на прозореца проблесна общият изглед на селището в сияйния августовски вторник. Момичето зави цветята в намокрените вестници, дръпна се още по-надалеч от прозореца и вторачено погледна майка си. Тя му отвърна с приветлив поглед. Влакът престана да свири и забави ход. След малко спря.

На гарата нямаше никого. На отсрещната страна на улицата, на засенчения от бадемови дървета тротоар, беше отворен само салонът за билиард. Селището плуваше в мараня. Жената и момичето слязоха от влака, прекосиха безлюдния перон, чиито плочи започваха да се пукат под напора на тревата отдолу, пресякоха улицата и минаха на сенчестия тротоар.

Беше почти два часът. В този час селището си почиваше, потънало в тежка дрямка. Дюкяните, обществените учреждения, общинското училище се затваряха в единадесет и се отваряха отново малко преди четири, когато минаваше обратният влак. Не се затваряха само хотелът срещу гарата, неговата гостилница и салонът му за

билярд, както и телеграфната служба в единия край на площада. Къщите, построени в по-голямата си част по модела на банановата компания, бяха затворени отвътре и жалюзите им бяха спуснати. В някои беше толкова горещо, че стопаните им обядваха на двора. Някои хора си изнасяха стол под сянката на бадемовите дървета и дремеха седнали посред улицата.

Все търсейки закрилата на бадемовите дървета, жената и момичето навлязоха в селището, без да смутят следобедния му покой. Отидоха направо в поповата къща. Жената подраска с нокът по металическата мрежа на вратата, почака малко и почука. Вътре в къщата бръмчеше електрически вентилатор, затова стъпките не се чуваха. Леко изскърца врата и веднага недоверчив глас съвсем близо до металическата мрежа попита:

— Кой е?

Жената се опита да погледне през мрежата.

— Отецът ми трябва — рече тя.

— Сега спи.

— Много е бързо — настоя жената. В гласа ѝ звучеше спокойно упорство.

Вратата се поотвори безшумно и се показа една жена на зряла възраст, възпъльничка, с много бледо лице и сиви като стомана коси. Зад дебелиите стъкла на очилата очите ѝ изглеждаха прекалено малки.

— Заповядайте — каза тя и отвори докрай вратата.

Влязоха в една стая, напоена с отдавнашна миризма на цветя. Стопанката ги заведе до една дървена скамейка с облегалка и им направи знак да седнат. Момичето седна, но майка му остана права, задълбочена в мислите си, притиснала чантата с две ръце. Поради вентилатора не се чуваше никакъв друг шум.

Стопанката се появи на вратата в дъното.

— Казва да дойдете пак след три и половина — прошепна тя. — Преди пет минути си е легнал.

— Влакът тръгва в три и половина — каза жената.

Отговорът ѝ беше кратък и твърд, но гласът ѝ беше все тъй кротък, с много нюанси. Стопанката се усмихна за първи път и каза:

— Добре.

Когато вратата в дъното пак се затвори, жената седна до дъщеря си. Тясната чакалня беше бедна, подредена и чиста. Отвъд дървената

преграда, която разделяше помещението на две, имаше проста писалищна маса с мушама и на нея — стара пишеща машина до ваза с цветя. Отзад бяха енорийските архиви. Забелязваше се, че неомъжена жена е подреждала този кабинет.

Вратата в дъното се отвори и този път се появи свещеникът. Бършеше стъклата на очилата си с кърпа и когато ги сложи, стана очевидно, че е брат на жената, която им беше отворила.

— Какво желаете? — попита той.

— Ключовете от гробищата — каза жената.

Момичето седеше с цветята в скута си и с кръстосани под пейката крака. Свещеникът го погледна, после погледна жената, а след това, през металическата мрежа на прозореца — блестящото безоблачно небе.

— В тази горещина... — рече той. — Можете да почакаете слънцето да превали.

Жената мълчаливо поклати глава в знак на отрицание. Свещеникът мина от другата страна на преградата, извади от шкафа една подвързана с мушама тетрадка, писалка, мастилница и седна пред масата. За главата му космите не стигаха, но затова пък по ръцете му ги имаше в изобилие.

— Чий гроб ще посетите? — попита той.

— На Карлос Сентено — отвърна жената.

— Кой?

— Карлос Сентено — повтори жената.

Отецът все не можеше да се сети.

— Крадеца, дето го убиха тук миналата, седмица — обясни жената със същия равен глас. — Аз съм неговата майка.

Свещеникът я изгледа внимателно. Тя го погледна твърдо, със спокойно самообладание, и отецът се изчерви. Наведе глава и започна да пише. Докато попълваше страницата, той разпитваше жената къде е родена и кога, каква е, що е, а тя отговаряше без колебание, точно и подробно, сякаш четеше отнякъде своите данни за самоличност. Отецът започна да се поти. Момичето разкопча лявата си обувка, извади си петата и я подпря в крака на скамейката. Направи същото и с дясната.

Всичко започна миналия понеделник, в три часа сутринта, на няколко пресечки от попвата къща. Сеньора Ребека, самотна вдовица,

която живееше сама в пълна с вехтории къща, дочу през шумоленето на дъжда как някой се опитва да отвори отвън пътната врата. Тя стана, извади пипнешком от гардероба един архаичен револвер, с който никои не беше стрелял от времето на полковник Аурелиано Буендия, и без да пали лампите, отиде в преддверието. Ориентирайки се не толкова по шума в бравата, колкото по страха, развил се у нея за двадесет и осем години самота, тя мислено определи не само мястото на вратата, но и точната височина на ключалката. Стисна оръжието с две ръце, примижа и натисна спусъка. За първи път в живота си стреляше с револвер. След трясъка на изстрела не чу нищо друго, освен шумоленето на дъжда по цинковия покрив. После тя долови кратък, тих металически удар върху циментената площадка пред вратата и съвсем кротък, но страшно уморен глас: „Ох, майчице!“

Момъкът, който осъмна мъртъв пред къщата, с разтрошен нос, беше по фланелка на пъстри черти, прости панталони с въже вместо колан, и бос.

— Значи Карлос Сентено се е казвал — прошепна отецът, след като свърши писането.

— Сентено Айала — добави жената. — Единственото ми мъжко чадо.

Свещеникът отиде пак при шкафа. От вътрешната страна на вратичката му бяха закачени на един пирон два големи ръждясали ключа. Точно такива си беше представяло ключовете на свети Петър момичето; такива си ги е представяла и майка му, когато е била момиче, а навярно и самият свещеник някога си ги е представял такива. Той ги откачи, остави ги в отворената тетрадка, сложена върху дървената преграда, и гледайки жената, показа с пръст едно място на изписаната страница. — Подпишете се тук.

Стиснала чантата под мишница, жената надраска името си.

Момичето прибра цветята и тътрейки обувките си, отиде до преградата и внимателно загледа какво прави майка му.

Свещеникът въздъхна.

— Никога ли не сте правили опит да го вкарате в правия път?

— Той беше много добър момък — отговори жената, като свърши с подписването.

Свещеникът я погледна, след това погледна момичето и с някакъв набожен ужас установи, че те и двете никак не се канят да

плачат. Жената спокойно продължи:

— Казвах му никога да не краде нищо, което е нужно някому, за да се нахрани, и той ме слушаше. А преди, когато се боксираше, и по три дни се е случвало да лежи в кревата, премазан от ударите.

— И всичките си зъби трябваше да извади — добави момичето.

— Така е — потвърди жената. — Всеки залък, който изяждах по онова време, ми горчеше от юмруците, които се сипеха по моя син в събота вечер.

— Неведома е волята божия — каза свещеникът. Само че го каза без особена убеденост, защото опитът го беше направил малко скептичен, а и заради жегата. Посъветва ги да си пазят главите, за да не слънчасат. Обясни им, прозявайки се и вече съвсем сънливо, откъде трябва да минат, за да намерят гроба на Карлос Сентено. Като се върнат, нямало защо да чукат. Нека мушнат просто ключа под вратата и да оставят също там, ако имат, милостиня за църквата. Жената много внимателно изслуша обясненията, но благодари, без да се усмихне.

Още преди да отвори вратата към улицата, отецът забеляза, че някой наднича вътре, с притиснат в металическата решетка нос. Бяха група момчета. Когато отвори вратата, децата се пръснаха. В този час обикновено на улицата нямаше никого, а сега не само децата бяха излезли. Под бадемовите дървета стояха на групи и възрастни. Отецът огледа разкривената от маранята улица и тогава разбра. Тихо затвори пак вратата.

— Почакайте една минутка — рече той, без да погледне жената.

Сестра му се появи на вратата в дъното, с черна дреха върху нощницата и разпуснати по раменете коси. Тя мълчаливо погледна отца.

— Какво има? — попита я той.

— Хората са научили — прошепна сестра му.

— По-добре да излязат през двора — каза отецът.

— Все едно — отговори сестра му. — Всички са наизлезли по прозорците.

До този момент жената сякаш нищо не беше разбрала. Опита се да погледне на улицата през металическата решетка. После взе букета цветя от момичето и тръгна към вратата. Момичето я последва.

— Почакайте слънцето да превали малко — предложи пак отецът.

— Ще ви стопи тази жега — каза сестрата, застанала неподвижно в дъното на преддверието. — Почакайте, ще ви дам чадър.

— Благодаря — отвърна жената. — Така ни е добре. Хвана момичето за ръка и излезе на улицата.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.